

Europa în Perioada Postbelică 1945–1991

Principalele idei ale unității se concentrează pe analiza Europei în perioada postbelică, marcată de [Războiul Rece](#) și de confruntarea dintre SUA și URSS.

ONU și Menținerea Păcii

În 1945, a fost creată [Organizația Națiunilor Unite ONU](#) pentru a menține pacea și securitatea mondială, implicându-se în rezolvarea conflictelor pe cale diplomatică, sprijinind mișcările de eliberare națională și susținând drepturile și libertățile omului.

Recuperarea Economică Postbelică

SUA au oferit suport economic prin [Planul Marshall](#) și Japoniei, contribuind la revigorarea economiilor afectate de război și la un "miracol economic" în țări precum RFG, Japonia și Italia.

URSS și Regimul Totalitar

În perioada postbelică, URSS a rămas un stat cu regim totalitar, până la venirea la putere a lui Mihail Gorbaciov în 1985, care a promovat "perestroika" și "glasnosti", culminând cu destrămarea URSS în 1991.

RSS Moldovenească sub Regimul Sovietic

După reocuparea Basarabiei în 1944, a fost reinstaurat regimul totalitar sovietic, transformând RSS Moldovenească într-o sursă de materii prime și brațe de muncă ieftine, confruntându-se cu foamete, deportări și cenzură, ceea ce a declanșat o mișcare anticomunistă.

Impunerea Regimurilor Comuniste în Europa de Est

Prezența Armatei Roșii a fost un factor hotărâtor în instaurarea regimurilor comuniste în statele din Europa Centrală și de Est. În România, s-a impus un regim totalitar 1947–1989, caracterizat prin dominația Partidului Comunist Român, controlul asupra societății, represii și cultul personalității.

Particularitățile Statelor Comuniste din Asia

Statele comuniste din Asia au avut anumite particularități de dezvoltare, marcate de violență și teroare.

Relațiile Internaționale în Perioada 1945–1991 și ONU

Confruntarea Est-Vest și ONU

Confruntarea dintre URSS și SUA, numită și **Războiul Rece**, a culminat cu pericolul unui război nuclear 1962. Situația s-a ameliorat după aplicarea "noii mentalități politice" de către URSS, ducând la sfârșitul Războiului Rece. În 1945, a fost constituită **Organizația Națiunilor Unite ONU** pentru menținerea păcii și securității mondiale.

Spațiul Istoric

- Statele membre ale NATO și OTV în Europa
- Statele beneficiare ale Planului Marshall

Vocabular Cheie

Cartă: Act care stă la baza organizării și funcționării unei organizații internaționale.

Cortina de fier: Denumirea dată de W. Churchill împărțirii Europei în două: Occidentul liber și Estul ocupat și comunizat de sovietici.

Criza Caraibelor: Criza rachetelor din Cuba, o confruntare între URSS și SUA, legată de plasarea rachetelor nucleare sovietice în Cuba 14*octombrie*–20*noiembrie*1962.

Războiul rece: Confruntarea politică, diplomatică, ideologică, economică între URSS și SUA.

Redesenarea Hărții Politice

În 1945, Germania a fost divizată în patru zone de ocupație, iar SUA și URSS au dictat redesenarea hărții politice a Europei.

Conferința de Pace de la Paris 1946

Conferința de Pace de la Paris 29*iulie*–15*octombrie*1946 a definitivat tratatele de pace dintre puterile învingătoare și sateliții Germaniei: Italia, Finlanda, Bulgaria, România și Ungaria. Tratatele au fost semnate la 10 februarie 1947.

Clauze Teritoriale

- Franța primea teritorii din contul Italiei.
- Grecia primea Dodecanezul.
- Bulgaria păstra Cadrilaterul.
- României îi era recunoscut dreptul asupra nord-vestului Transilvaniei, dar pierdea Basarabia și nordul Bucovinei în favoarea URSS.

Clauze Militare

- Retragerea trupelor militare din Europa în termen de nouă luni, cu excepția celor sovietice din România și Ungaria.

Clauze Politice

- Se recunoștea participarea activă a României la coaliția antihitleristă, dar nu i se acorda statutul de țară cobeligerantă.
- Statele învinse se angajau să respecte drepturile omului și libertățile fundamentale.

Confruntarea Est–Vest 1947–1962

După război, URSS domina țările din Europa Centrală și de Est, instaurând regimuri comuniste. În 1946, W. Churchill a vorbit despre instaurarea "cortinei de fier". În 1947, SUA au lansat Planul Marshall pentru a sprijini revigorarea economică a Europei.

Criza Berlinului 1948

În iunie 1948, Stalin a ordonat blocada Berlinului occidental, dar podul aerian realizat de anglo-americieni a salvat populația de la înfometare.

Formarea NATO și CAER

La 4 aprilie 1949, a fost creată [Organizația Tratatului Atlanticului de Nord NATO](#), o alianță militară defensivă. Ca replică, URSS a creat în 1949 [Consiliul de Ajutor Economic Reciproc CAER](#) pentru statele comuniste din Europa de Est.

Divizarea Germaniei și Adâncirea Prăpastiei Est-Vest

În mai 1949, s-a format Republica Federativă Germană *RFG*, iar în octombrie 1949, Republica Democratică Germană *RDG*, adâncind divizarea lumii pe plan ideologic, politic, economic, cultural și militar.

Extinderea NATO și Crearea OTV

Extinderea NATO a avut loc prin aderarea Greciei și Turciei 1952 și a RFG 1955. Ca răspuns, URSS a creat [Organizația Tratatului de la Varșovia OTV, 1955](#), o alianță militară a statelor comuniste.

Construirea Zidului Berlinului și Criza Caraibelor

În 1961, N. Hrușciov a ordonat construirea Zidului Berlinului. În 1962, Criza Caraibelor a adus lumea în pragul unui război nuclear, depășită prin negocieri.

Destinderea Relațiilor Internaționale 1963–1979

În această perioadă, a avut loc cursa înarmărilor între SUA și URSS. În 1975, Conferința de la Helsinki a creat [Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa – OSCE](#).

Anti-Destindere 1979–1985

"Doctrina Brejnev" și intervenția sovietică în Afganistan 1979 au dus la încordarea raporturilor Est-Vest. Administrația Reagan a adoptat măsuri pentru reechilibrarea potențialului nuclear.

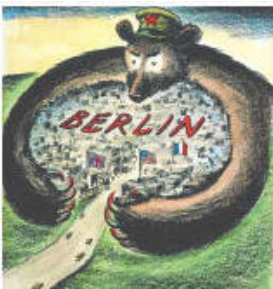
Noua Mentalitate Politică a lui Gorbaciov

Mihail Gorbaciov a promovat o nouă mentalitate politică, vizând depășirea confruntării ideologice, încetarea cursei înarmărilor și integrarea economiei sovietice în economia mondială. În 1987, a fost semnat Tratatul privind distrugerea rachetelor de rază medie și scurtă de acțiune.

Sfârșitul Războiului Rece

În 1989, Zidul Berlinului a fost demolat, iar în 1990 a avut loc unificarea Germaniei. În 1991, s-au autodizolvat CAER și OTV, iar destrămarea URSS a marcat sfârșitul Războiului Rece.

Analiza Caricaturii

Această caricatură reprezintă simbolic presiunea exercitată asupra Berlinului în timpul Războiului Rece. Ursul simbolizează Uniunea Sovietică, care încerca să controleze orașul.

Analiza Surselor Vizuale

Zidul Berlinului era un simbol al divizării și al ideologiilor conflictuale. Picturile murale de pe zid exprimă speranța și dorința de libertate și unitate.

Studiu de Caz – Războaiele Locale

Războiul din Coreea 1950–1953

În iunie 1950, Coreea de Nord a atacat Coreea de Sud, iar SUA și alte state au intervenit sub steagul ONU. În 1953, s-a încheiat Armistițiul de la Panmunjon, menținând divizarea Coreei.

Războiul din Vietnam 1955–1975

SUA au intervenit în Vietnamul de Sud, în timp ce Vietnamul de Nord era sprijinit de URSS și China. Războiul s-a sfârșit cu victoria comuniștilor și reunificarea Vietnamului.

Războiul din Afganistan 1979–1989

În decembrie 1979, URSS a intervenit în Afganistan, ducând la un război civil între adepții regimului și rebeli, susținuți de SUA, Arabia Saudită și Pakistan. În 1989, Armata Sovietică s-a retras din Afganistan.

Constituirea și Activitatea Organizației Națiunilor Unite *ONU*

La Conferința din San Francisco 25*aprilie*–26*iunie* 1945, a fost aprobat Statutul ONU. Carta ONU, semnată la 26 iunie 1945, definea obiectivele organizației:

- Apărarea păcii și securității statelor membre.
- Realizarea cooperării internaționale.
- Respectarea principiilor egalității, suveranității și integrității teritoriale.

Structura ONU

- Adunarea Generală
- Consiliul de Securitate
- Consiliul Economic și Social *ECOSOC*
- Curtea Internațională de Justiție
- Consiliul de Tutelă al Națiunilor Unite
- Secretariatul ONU

Realizările ONU

- Soluționarea pașnică a peste 180 de diferențe internaționale.
- Operațiuni de menținere a păcii prin "Căștile albastre".
- Acțiuni în domeniul dezarmării și controlului armamentelor.
- Încurajarea autodeterminării și obținerea independenței a peste 80 de națiuni.
- Promovarea progresului economic și social al statelor în curs de dezvoltare.
- Adoptarea Declarației universale privind drepturile omului 1948.

Critici și Limite ale ONU

- Ineficiență în aplanarea conflictelor din Nicaragua, Sahara, Cambodgia și Afganistan.

Laboratorul Competențelor

Utilizarea Limbajului Istoric

Extremismul islamic: Ideologie și mișcare care promovează interpretări radicale și violente ale Islamului.

Terorismul internațional: Utilizarea violenței pentru a atinge scopuri politice, religioase sau ideologice, cu impact transnațional.

Analiza Surselor Istoriografice

Consecințe ale Războiului din Afganistan:

- **Consecință politică:** Activizarea extremismului islamic.
- **Consecință demografică:** Pierderi umane și migrație masivă.
- **Consecință economică:** Intensificarea crizei economice.

Compararea Opiniilor Contemporanilor

Aspect	G. Marshall <i>SUA</i>	A.A. Jdanov <i>URSS</i>
Scopul acordării suportului	Renașterea unei economii mondiale sănătoase pentru a permite stabilirea de condiții politice și sociale propice.	Înjghebarea unui bloc de state legate cu angajamente față de SUA și renunțarea la independența economică.

Statele Unite, Franța, Anglia în Perioada Postbelică

Evoluția Postbelică

SUA au devenit cea mai puternică națiune economică, orientându-se spre "statul bunăstării generale". Franța a rezolvat problemele interne și a militat pentru alianțe cu URSS, Marea Britanie și SUA. Marea Britanie a depășit problemele economice și a avut un rol dominant în politica mondială.

Vocabular Cheie

Brexit: Retragerea Marii Britanii din Uniunea Europeană, începută în 2017 și încheiată în 2020.

Companie transnațională: Entitate economică formată dintr-o companie-mamă și una stabilită într-o anumită țară.

Politică de "containment": Politica de atenuare a expansiunii comunismului.

Statul bunăstării generale: Model în care statul joacă un rol-cheie în protecția și promovarea economică și bunăstarea socială a cetățenilor.

Thatcherism: Ansamblul ideilor, acțiunilor și politicilor promovate de Margaret Thatcher.

Statele Unite ale Americii

Viața Politică

- **H. Truman:** Politica de "curățare a aparatului de stat de simpatizanții ideilor socialiste".
- **D. Eisenhower:** Politica "căii de mijloc".
- **J.F. Kennedy:** Politica "noua frontieră".
- **R. Nixon:** Axat pe problemele interne.

Președinții SUA 1945–2022

Prenumele și numele	Perioada mandatului	Partidul
Harry S. Truman	1945–1953	Democrat
Dwight D. Eisenhower	1953–1961	Republican
John F. Kennedy	1961–1963	Democrat
Lyndon B. Johnson	1963–1969	Democrat
Richard Nixon	1969–1974	Republican
Gerald Ford	1974–1977	Republican
Jimmy Carter	1977–1981	Democrat
Ronald Reagan	1981–1989	Republican
George H.W. Bush	1989–1993	Republican
Bill Clinton	1993–2001	Democrat
George W. Bush	2001–2009	Republican
Barack Obama	2009–2017	Democrat
Donald Trump	2017–2021	Republican
Joe Biden	Din 2021	Democrat

Apartenența Politică a Președinților SUA

În perioada postbelică, a existat o alternanță la guvernare între partidele Democrat și Republican.

SUA în perioada postbelică

Probleme și tranziții politice

După cel de-al Doilea Război Mondial, SUA s-au confruntat cu o serie de provocări interne și externe. Printre acestea se numărau:

- Războiul din Vietnam
- Semnarea unui tratat de pace în 1973
- Lupta cu inflația
- Criza dolarului

În 1973, a izbucnit scandalul Watergate, implicând administrația într-o înregistrare ilegală a convorbirilor telefonice. Președintele a demisionat în 1974 și a fost înlocuit cu Gerald Ford. Ulterior, Jimmy Carter a promis regenerarea politicii americane, iar Ronald Reagan a optat pentru o libertate mai mare în funcționarea mecanismelor pieței.

Atacurile teroriste din 11 septembrie 2001

Atacurile teroriste din 11 septembrie 2001 au schimbat accentele politice, proclamându-se un război împotriva terorismului. Afacerile externe au dominat viața politică a SUA, iar migrația a fost monitorizată strict, cu măsuri de securitate sporite. În 2021, Joe Biden a devenit președintele SUA.

Dezvoltarea social-economică

Creșterea economică postbelică a fost asigurată de reforme, strategii eficiente și tehnologii moderne, stimulând consumul de masă.

Statul bunăstării generale: Politici guvernamentale care vizează asigurarea unui nivel de trai decent pentru toți cetățenii.

În anii '50, americanii au început să achiziționeze electrocasnice esențiale, iar în 1956 a fost inițiat Programul de construcție a autostrăzilor federale, creând locuri de muncă și stimulând producția de automobile. Mulți s-au mutat în suburbii, devenind proprietari de locuințe. Creșterea economică a dus la o explozie demografică, cu familii având 3-4 copii.

Reaganomica și redresarea economică

Pentru a redresa situația după șocurile petroliere din 1973 și 1979, președintele Reagan a promovat "reaganomica", care prevedea reducerea cheltuielilor sociale și impozite mai mici pentru cei bogați. Inflația a fost controlată, iar șomajul a scăzut.

Companii transnaționale și rolul lor în economie

Investițiile în cercetare și dezvoltare au fost factori-cheie ai succesului economic american. Companii transnaționale precum Coca Cola, Colgate, Microsoft, Ford, IBM, General Electric, Intel, Exxon, Wal-Mart și McDonald's au transferat modelul american de planificare și management în exterior. După 1991, s-a extins sistemul asigurărilor de sănătate, al burselor pentru studenți și s-a încurajat răspândirea Internetului.

Politica externă și alianțe militare

Prin Planul Marshall, SUA au oferit suport pentru redresarea economiilor statelor Europei occidentale. Doctrina Truman a promovat politica de "containment", dezvoltând o nouă viziune a politicii externe. SUA au creat blocul militar NATO și au inițiat alianțe militare precum ANZUS, SEATO și CENTO.

Franța

Evoluția politică postbelică

După al Doilea Război Mondial, Franța a fost condusă de un guvern provizoriu sub conducerea generalului Charles de Gaulle. Programul Consiliului Național al Rezistenței prevedea judecarea trădătorilor, restabilirea legalității republicane și naționalizarea băncilor.

La alegerile din 1945, s-a votat pentru o nouă Constituție, instituindu-se a IV-a Republică Franceză. Conflictul dintre partide și de Gaulle a dus la demisia acestuia, iar între 1946 și 1958, Franța a avut 22 de guverne de coaliție.

Republica a V-a și conducerea lui Charles de Gaulle

Evenimentele din Algeria l-au propulsat pe generalul de Gaulle în fruntea statului. Ales președinte în 1958, a propus o nouă Constituție, instituind Republica a V-a, care a limitat drepturile Parlamentului și a extins drepturile președintelui. În 1968, s-a confruntat cu o criză provocată de limitarea drepturilor cetățenești, iar respingerea planului de reforme a dus la demisia sa în 1969.

Crize economice și tranziții politice

Începând cu 1974, Franța a trecut printr-o criză economică și politică. În 1981, a fost ales primul președinte socialist, François Mitterrand, dar neîndeplinirea reformelor a dus la câștigarea alegerilor din 1986 de către partidele de dreapta. Din 2017, președintele Franței este Emmanuel Macron.

Dezvoltarea social-economică și naționalizări

Reconstrucția s-a realizat prin naționalizări în diverse domenii, iar Franța a primit credite de la BIRD și FMI, precum și ajutor prin Planul Marshall. În 1950, reconstrucția era practic încheiată, iar politicile economice s-au axat pe modernizarea tehnologică. François Mitterrand a efectuat noi naționalizări pentru a asigura stabilitatea economică, iar către 1990, producția industrială a crescut semnificativ.

Integrarea economică și politica externă

Un factor al creșterii economice a fost integrarea economică, realizată prin Tratatul CEE, EURATOM și CEE. Franța a fost membră fondatoare a NATO, dar a ieșit din blocul NATO în 1966. Președintele de Gaulle a condamnat intervenția americană în Vietnam și s-a opus extinderii CEE.

Marea Britanie

Politica internă și reformele postbelice

În alegerile parlamentare din 1945, laburiștii au câștigat, prezentând un program de reforme social-economice. Sub conducerea lui C. Atlee, Marea Britanie a trecut printr-o perioadă de transformări politice și economice, numită "revoluția silențioasă". Conservatorii au preluat puterea în 1951 și au promovat ideea creării "statului bunăstării generale".

Guverne și tranziții politice ulterioare

Laburiștii au revenit la putere în 1964 și au realizat un vast program, dar dificultățile economico-sociale au dus la pierderea alegerilor din 1970. Guvernul conservator a obținut intrarea Marii Britanii în Piața Comună. Reveniți la putere în 1974, laburiștii au stabilit o politică de "contract social", dar criza economică a dus la victoria conservatorilor în 1979.

Politica neoliberală a lui Margaret Thatcher

Prin Margaret Thatcher, conservatorii au impus un program neoliberal. Eșecul în alegerile pentru Parlamentul European a dus la demisia lui Thatcher, iar noul Cabinet, condus de John Major, a continuat politica Guvernului Thatcher. Din 2022, Guvernul britanic este condus de Rishi Sunak.

Dezvoltarea social-economică și naționalizări

Marea Britanie a beneficiat de ajutor în cadrul Planului Marshall. După 1945, au fost naționalizate Banca Angliei și industria minieră, transporturile și telecomunicațiile, gazul și electricitatea, siderurgia. Guvernul C. Atlee a lansat modelul statului bunăstării generale, cu reforme sociale și asigurarea gratuită a îngrijirilor medicale.

Politica de modernizare a lui Margaret Thatcher

Succese importante au fost înregistrate prin aplicarea politicii de modernizare a lui M. Thatcher, care a inclus reducerea subvențiilor întreprinderilor de stat, restructurare industrială și o atitudine fermă față de sindicate. Thatcher a susținut retragerea pe scară largă a statului din economie și a încurajat proprietatea asupra locuințelor.

Brexit și politica externă

Deși a profitat de Piața comună și de UE, Marea Britanie a decis să rămână în afara Spațiului Schengen și a zonei euro. A inițiat Brexitul și a părăsit UE în 2020. Marea Britanie a devenit partenerul principal al SUA în Europa și este membru fondator al NATO.

RFG, Italia, Japonia în perioada postbelică

RFG: Evoluția politică postbelică

După război, Germania a fost împărțită în două state: RFG *democratică* și RDG *socialistă*. Blocada Berlinului de Vest 1948 – 1949 a accelerat ruperea Germaniei. În 1949, a fost votată Constituția RFG, iar Konrad Adenauer a devenit primul cancelar.

Bundesrat: Organ constituțional legislativ federal în Germania, prin care landurile participă activ la emiterea de legi și la administrarea federației.

Miracolul economic german

Începând cu 1956, Germania a intrat într-o perioadă de prosperitate, numită "miracolul economic german". Modelul economic era "economia socială de piață", unde statul nu se implică direct, dar asigură bunăstarea socială.

Factori importanți:

- Libera concurență
- Investiții în tehnologie și educație
- Disciplina de muncă
- Ajutor prin Planul Marshall

În 1948, a fost înfăptuită reforma monetară, iar în anii '50-'70, Germania a cunoscut o creștere industrială rapidă.

Unificarea Germaniei

Căderea Zidului Berlinului și prăbușirea RDG au permis unificarea Germaniei în 1990 sub conducerea lui Helmut Kohl. Germania unificată a devenit un lider al Uniunii Europene.

Politica externă a RFG

În 1950, SUA, Anglia și Franța au notificat guvernului RFG încetarea stării de război. În 1954, Germania a fost invitată să adere la NATO. Willy Brandt a lansat "Ostpolitik" pentru normalizarea relațiilor cu RDG.

Italia: Republică și politică multipartidistă

După război, Italia a restabilit regimul democratic. În 1946, s-a votat pentru Republică, iar în 1947, a fost adoptată o Constituție care transforma Italia într-o republică parlamentară.

Campania „Mâini Curate”

Centrism: Menținerea echilibrului între partidele de stânga și cele de dreapta.

În 1992, a început Campania "Mâini Curate", dezvăluind corupția masivă în cele mai înalte eșaloane ale puterii, afectând partidele formate după al Doilea Război Mondial.

Japonia: Dezvoltare economică efervescentă

După ocupația americană, Japonia a aplicat reforme care au dus la o dezvoltare economică

efervescentă.

Italia Postbelică și Miracolul Economic

Evoluția Politică

În perioada postbelică, Italia a fost marcată de o serie de transformări politice și sociale.

- **Centrismul:** Guvernul italian, caracterizat ca "centrism", a încercat să echilibreze diverse forțe politice.
- **Alianța PCD-PSI 1960:** O alianță între Partidul Creștin Democrat *PCD* și Partidul Socialist Italian *PSI* a adus un program de reforme care a transformat societatea italiană.
 - Naționalizarea centralelor electrice
 - Planificarea economică
 - Reforma agrară
 - Reforma învățământului
 - Reforma sistemului de pensii
 - Introducerea autonomiei locale
- **Criza PCD anii '70:** La mijlocul anilor '70, PCD a intrat într-o criză, cu rezultate electorale scăzute în 1976 35.
- **Acordul din 1977:** Un acord între șase partide *PCI, PSI, PCD, Partidul Social – Democrat, cel Republican și cel Liberal* a prevăzut un program comun de guvernare.
- **Terorismul Brigăzilor Roșii 1978:** Încercarea de a rezolva criza politică a fost întreruptă de acțiunea teroristă a grupării "Brigăzile Roșii", care l-au răpit și ucis pe Aldo Moro, liderul neformal al coaliției.
- **Guvernele Spadolini și Craxi anii '80:** În 1981, guvernul a fost format de liderul republicanilor, Spadolini, iar în 1983, B. Craxi, lider al PSI, a venit în fruntea Cabinetului de Miniștri.
- **Declinul partidelor tradiționale 1992:** Alegerile parlamentare din 1992 au arătat declinul partidelor PCI, PSI, PCD.
- **Ascensiunea noilor forțe politice 1994:** Alegerile parlamentare anticipate din 1994 au adus grupuri politice noi precum "Forza Italia" *Silvio Berlusconi*, "Liga Nordului" *U. Bossi* și "Alianța Națională".
- **Giorgia Meloni 2022:** Din 2022, prim-ministru al Italiei este Giorgia Meloni, reprezentanta Partidului Conservatorilor.

Dezvoltarea Social-Economică

- **Planul Marshall:** Italia a primit 1,474 miliarde de dolari prin Planul Marshall.
- **Miracolul Economic Italian *anii*'50 – '60:** Ritmul dezvoltării economice s-a accelerat, datorită activității oamenilor de afaceri, muncitorilor, guvernelor, forței de muncă ieftine și politicilor comerciale liberale.
- **Migrația internă:** Sudul Italiei a fost o sursă de forță de muncă pentru Nordul industrializat.
- **Tehnologii avansate:** Implementarea tehnologiilor avansate a dus la creșterea productivității muncii.
- **Întreprinderi mici și mijlocii:** Au avut o contribuție mare, producând încălțăminte, tricotaje, haine și preparate alimentare.
- **Creșterea PIB-ului:** Între 1950 și 1970, PIB-ul a crescut anual cu 6%, iar între 1970 și 2004 cu 2%.
- **Structura PIB-ului:**
 - Agricultură: 2,3%
 - Industrie: 29%
 - Sectorul terțiar: 69%
- **Specializarea regiunilor:**
 - **Nord-vest:** Industria grea și tehnologii avansate *Milano, Genova, Torino*.
 - **Nord-est și central:** Ramuri tradiționale italiene *Toscana, Emilia – Romagna, Veneția*.
 - **Sud:** Regiune slab industrializată, cu probleme în ocuparea forței de muncă.
- **Privatizarea *anii*'90:** Politica economică a pus accent pe dezvoltarea sectorului privat, inițiindu-se un program masiv de privatizare a firmelor și băncilor de stat.

Relațiile Externe

- **Tratatul cu SUA 1948:** Italia a încheiat cu SUA un Tratat de prietenie, comerț și navigație.
- **Aderarea la NATO 1949:** Italia a aderat la NATO la 4 aprilie 1949.
- **Tratatele europene:** Italia a semnat Tratatul de înființare a CECO, Tratatul EURATOM și Tratatul CEE *PiațaComună*, și este semnatară a Tratatului de la Maastricht în 1992, fiind parte a UE.

Japonia Postbelică și Miracolul Economic

Evoluția Politică

În perioada postbelică, Japonia a suferit transformări politice semnificative sub ocupație americană și ulterior.

- **Ocupația Americană 1945 – 1952:** Japonia s-a aflat sub ocupația americană, iar guvernul japonez se subordona direct autorității Comandantului Suprem al Puterilor Aliate, generalul D. MacArthur.
- **Constituția din 1947:** A fost adoptată Constituția, conform căreia Japonia era o monarhie constituțională, în care împăratul simboliza unitatea națiunii, dar era lipsit de împuterniciri reale.
 - Împăratul Hirohito *până în* 1989: Sfârșitul Epocii Shova – Pace și Justiție.
 - Împăratul Akihito *din* 1989: Începutul Epocii Heisei – Pace și Înțelegere.
- **Structura politică:**
 - **Parlamentul bicameral:** Dieta Japoniei
Camera Reprezentanților și Camera Consilierilor.
 - **Puterea executivă:** Guvernul, responsabil în fața Dietei.
 - **Puterea judecătorească:** Declarată independentă.
- **Principii constituționale:**
 - vot universal și secret.
 - Garantarea drepturilor fundamentale ale omului.
 - Renunțarea la război ca instrument al politicii naționale *art. 47.*
 - Interzicerea deținerii, producerii și importului de arme nucleare.
 - Dreptul de a posedea doar „forțe de autoapărare”.
- **Reforme:**
 - Reforma educațională.
 - Reforma agrară 50.
 - Apariția partidelor politice democratice și a sindicatelor muncitorești.
- **Partidul Democrat Liberal PDL:** A condus țara între 1955 și 2009, cu excepția unui guvern de coaliție în 1993.
- **Prim-miniștri cunoscuți:**
 - Yoshida 1946–1954: Păstrarea valorilor tradiționale japoneze, dezvoltarea economiei de piață și alianța cu SUA.
 - Tanaka Kakuei 1972–1974: "Planul de reconstrucție a insulelor japoneze".
- **Fumio Kishida:** Din 2021, prim-ministrul Japoniei este Fumio Kishida *PDL*.

Evoluția Economică

Situația economică a Japoniei după război era dezastruoasă, dar o serie de factori au contribuit la refacerea rapidă a țării.

- **Situația inițială:**
 - Infrastructură, industrie și orașe distruse.
 - Agricultură incapabilă să hrănească refugiații.
- **Factori de refacere:**
 - Suspendarea plății despăgubirilor de război de către SUA.
 - Ajutorul acordat de SUA.
 - Nivelul scăzut al cheltuielilor militare.
 - Reconstituirea rapidă a marilor întreprinderi *carteluri*.
 - Munca și economisirea, însoțite de disciplină.
 - Suport social considerabil pentru muncitori *salarii, pensii, asigurare medicală*.
- **Creștere economică:**
 - 8,6% anual în 1951–1955.
 - Peste 9,1% anual în 1955–1960.
 - Rata șomajului de circa 3%.
- **Orientarea economiei:**
 - Sectorul industrial: 25,5%
 - Sectorul serviciilor: 57,3%
 - Agricultură: 17,5%
- **"Miracolul Economic Japonez":** Din 1970, Japonia a devenit a treia putere economică mondială.
- **Cheia succesului:**
 - Folosirea tehnologiilor avansate.
 - Investiții masive ale Guvernului în cercetare și învățământ.
 - Adaptarea și comercializarea tehnologiilor din alte țări *Sony, Toyota, Nissan*.
- **Industrii complexe:**
 - Industria ușoară *textile*.
 - Siderurgie.
 - Industria navală.
 - Industria automobilelor 2.000 de unități în 1950 și circa 10 milioane în 1980.
 - Industria motocicletelor.
 - Produse electronice și electrotehnice.
 - Industria chimică *farmaceutică*.
- **Poziția mondială:**
 - Primul loc în lume la producția de oțel, construcția de nave oceanice și automobile.
 - Al doilea loc în industria de prelucrare a petrolului.

- **Agricultura:** Puternic mecanizată, chimizată și subvenționată de stat 5.
- **Infrastructura:** Modernizată și diversificată.
 - Rețea feroviară de mare viteză *Hikari*.
 - Tunelul Seikan 54km.
 - Porturi mari: Kobe, Chiba, Nagoya, Yokohama, Osaka, Kitakyushu, Kawasaki.
- **Dezastre naturale:** Cutremurul din martie 2011 și afectarea reactoarelor nucleare de la Fukushima.

Politica Externă

- **Sfârșitul ocupației:** Aprilie 1952 *Tratatul de pace din San Francisco*, septembrie 1951.
- **Tratatul de securitate cu SUA 1951.**
- **Restabilirea relațiilor diplomatice:**
 - India 1952.
 - Birma 1954.
 - URSS 1956.
 - Coreea 1965.
 - China 1972 și 1978.
- **Aderarea la ONU 1956.**
- **Returnarea insulelor:**
 - Amami 1953.
 - Ogasawara *Bonin* 1963.
 - Okinawa 1972.
- **Îmbunătățirea relațiilor regionale:** Datorită creșterii independenței economice în anii '90.

Uniunea Sovietică în perioada postbelică

Argument

Studiind evoluția URSS în perioada postbelică, vom putea aprecia realitățile vieții într-un sistem totalitar și analiza cauzele destrămării URSS.

Ideea Principală

În perioada postbelică, în contextul războiului rece, URSS s-a preocupat mai mult de consolidarea poziției internaționale decât de satisfacerea nevoilor populației. O revigorare ușoară din perioada dezghețului hrușciovist a fost urmată de stagnare. "Perestroika" a culminat cu destrămarea URSS.

Vocabular

Socialism – sistem de organizare socială în care proprietatea privată și diviziunea veniturilor sunt supuse controlului societății.

Puci – lovitură de stat violentă, provocată de un grup de complotiști nesușinuți de mase.

Nouă gândire politică – concept propus de M. Gorbaciov, care prevedea că statul sovietic trebuia să-și revizuiască obiectivele în domeniul politicii externe, care nu trebuie dusă prin prisma factorului ideologic.

Disident – persoană care nu este de acord cu un regim politic aflat la putere.

Gerontocrație – sistem de guvernare în care puterea politică sau conducerea aparține bătrânilor.

Viața politică

- **Regimul stalinist 1945–1953:** Primii ani postbelici au fost marcați de colectivizare, foamete, teroare și deportări. Organele centrale de partid erau susținute de organele represive *NKVD, KGB*.
 - Victime: foștii prizonieri de război, minorități naționale, intelectuali, persoanele de pe teritoriul ocupat de germani, cei care se împotriveau colectivizării.
 - Deportări: popoare din Caucazul de Nord, tătarii din Crimeea, persoane indezirabile în Siberia și Asia Mijlocie.
 - Represiunile au atins cote maxime în ultimii ani de viață ai lui Stalin.
- **Dezghețul hrușciovist 1953–1964:** După moartea lui Stalin, Nikita Hrușciov a fost ales prim-secretar al PCUS. Represiunile au încetat și a început o perioadă de liberalizare.
 - Congresul al XX-lea al Partidului Comunist 1956: Hrușciov a criticat "cultul personalității lui Stalin".
 - Reforme: administrative, economice, sociale
programullocativ, schimbareastatutuluicolhoznicilor, culturale, educației învățământulobligatoriu de opt ani, promovareașcoliiserale.
 - Realizări culturale: apariția de noi publicații și lucrări care încercau să spună adevărul despre societatea sovietică *A. Soljenițîn, "Ozi din viața lui Ivan Denisovici"*.
 - Înlăturarea lui Hrușciov 1964: "Vechea gardă stalinistă" s-a opus reformelor.
- **Epoca stăgării brejneviste 1964–1982:**
 - Întărirea sistemului administrativ de comandă.
 - Creșterea aparatului birocratic *nomenclaturaadevenitocategorieprivilegiată.*
 - Economie supracentralizată și inefficientă.
 - Dezvoltarea crimei organizate, tolerată și sprijinită de nomenclatură.
 - Scăderea nivelului de trai al populației.
 - Interzicerea oricărei manifestări de nesupunere.
 - Dezvoltarea fenomenului disidenților.
 - Reeducarea oponentilor prin internare forțată în spitalele de psihiatrie.
 - Societatea sovietică în pragul unui colaps.
- **Gerontocrația 1982–1985:**
 - Iuri Andropov 1982–1984: Fost șef al KGB, a încercat să promoveze reforme și să lupte cu corupția.
 - Konstantin Cernenko 1984–1985.
- **Politica reformatoare a lui M. Gorbaciov 1985–1991:**

- Mihail Gorbaciov a promovat **perestroika** *restructurare* în toate domeniile, pentru a revigora economia și societatea.
 - Gorbaciov a propus reducerea implicării directe a PC în guvernarea țării și creșterea autorității guvernelor locale.
 - **Glasnost** – libertatea cuvântului, libertatea presei și lichidarea cenzurii, transparența decizională.
 - Opusă de birocrăția economică, din teama de a nu-și pierde puterea și privilegiile.
- **Dezintegrarea URSS:**
 - **Accidentul de la Cernobîl 1986:** Punctul de plecare pentru glasnost.
 - **Revigorarea mișcărilor naționale în republicile unionale.**
 - **Referendumul unional 17martie1991:** Boicotat de mai multe republici sovietice *Letonia, Lituania, Estonia, Georgia, ArmeniașiMoldova.*
 - **Independența republicilor unionale 1990–1991:** Primele au fost statele baltice. Republica Moldova și-a obținut independența la 27 august 1991.

Dezintegrarea URSS *continuare*

- **Puciul din august 1991:** Conservatorii au încercat să-l înlăture pe M. Gorbaciov, dar puciul a eșuat.
- **Dizolvarea URSS 8decembrie1991:** Președinții Rusiei, Ucrainei și Belarusului au declarat dizolvarea URSS și formarea Comunității Statelor Independente *CSI* în pădurea Belovej.
- **Alma-Ata 21–22decembrie:** S-au semnat actele de constituire a CSI *fărăEstonia, Letonia, LituaniașiGeorgia.*
- **Demisia lui Mihail Gorbaciov 25decembrie1991.**
- **Sfârșitul URSS 31decembrie1991.**

Evoluția Economică

- **Restabilirea economiei:**

- Reparațiile plătite de Germania, Japonia, Ungaria și Finlanda.
- Echipamentele demontate din Germania.
- Munca prizonierilor de război și a deținuților din Gulag.
- Metode administrative de gestionare prin care Partidul Comunist a continuat să controleze viața economică.
- Cartele pentru pâine 1946.

- **Al IV-lea cincinal 1946–1950:**

- Accent pe industria grea
cărbune, electricitate, fier, oțel, cherestea, ciment, mașini agricole și camioane.
- Construite și restaurate 6.200 de întreprinderi
Dneprogres, Zaporozstal, Uzinadetractoare din Minsk etc..
- Restabilirea zilei de lucru de opt ore, reluarea concediilor.
- Reforma monetară și lichidarea cartelelor 1947.
- Politica de colectivizare însoțită de deportări.
- Promovarea "agrogoroda" – orașe agricole.
- Comasarea a 250.000 de colhozuri în 100.000.

- **Al V-lea cincinal 1951–1955:**

- Continuarea dezvoltării industriilor grele în detrimentul sferei de consum.
- Producția de bunuri de larg consum nu a satisfăcut nevoile populației.

- **Perioada de dezgheț:**

- Progres al științei, care a stimulat parțial creșterea economică.
- Campania de deștelenire a pământurilor *Kazahstan, regiunea Volgăi, Siberia.*
- Accent pe cultivarea porumbului.
- Înlocuirea cincinalelor cu planuri de șapte ani *din 1959.*
- Între 1946 și 1960, planificarea economică s-a dovedit o acțiune de succes.
- Reconstruite sau restaurate 14.270 de întreprinderi.
- Prima centrală nucleară din lume.
- Canalul Volga-Don, metrourele din Leningrad și Kiev.
- Economia sovietică a devenit a doua după cea americană.
- URSS a devenit primul producător mondial de petrol, cărbune, fontă, ciment și oțel.

- **Încetinirea creșterii economice după 1960:** PIB-ul a scăzut de la 5,2% în 1966–1970 la aproximativ 2,0% între 1980 și 1982.

- **Perestroika:**

- Modernizarea instalațiilor și creșterea productivității muncii.
- Descentralizarea controlului economic și încurajarea autofinanțării întreprinderilor.
- Deficite bugetare și inflație.
- Campania împotriva alcoolismului s-a dovedit a fi un dezastru.

Politica Externă

- **Ideologia oficială:** Teoria celor două lagăre: socialist *condus de URSS* și capitalist *condus de SUA*.
- **Războiul rece:** Investiții uriașe în dezvoltarea complexului militar-industrial.
 - Bomba atomică 1949.
 - Bomba cu hidrogen 1953.
- **Destinderea raporturilor internaționale:** N. Hrușciov și L. Brejnev au realizat importanța destinderii, deși au existat și derapaje *construirea Zidului Berlinului în 1961, Criza rachetelor din Cuba în 1962*.
- **Intervenții militare:** Înăbușirea Revoluției din Ungaria 1956, a "Primăverii de la Praga" 1968.
- **Războiul din Afganistan 1979–1989:** Încercarea lui Brejnev de a dobândi inițiativa în plan mondial.
- **Noua gândire politică a lui M. Gorbaciov:** Îmbunătățirea relațiilor cu Occidentul, căderea regimurilor comuniste și încetarea războiului rece.

RSSM. Economie și societate 1944–1985

Argument

Studiind evoluția RSSM în componența URSS, vom putea aprecia realitățile economice și sociale într-un sistem totalitar.

Ideea Principală

Odată cu restabilirea puterii sovietice în RSSM, în anul 1944, a început transformarea societății basarabene în una sovietică, după modelul URSS. Sovietizarea satelor și colectivizarea gospodăriilor țărănești au schimbat economia agrară și imaginea satului basarabean, având impact radical asupra modului de viață al populației din Basarabia.

Vocabular

Teroare – asuprire bazată pe amenințări, arestări și alte mijloace de intimidare.

Copilăria în Moldova Sovietică

O problemă socială deosebit de gravă în anii postbelici a fost creșterea numărului copiilor fără adăpost și al copiilor vagabonzi.

...

Extinderea rețelei de orfelinate în RSSM în anii 1944–1961

Diminuarea Numărului Copiilor Vagabonzi și Orfani

Politica socială sovietică a vizat **diminuarea numărului de copii vagabonzi și orfani** care sufereau de foame. În timpul foametei, numărul orfelinatelor a crescut, dar a scăzut după atenuarea consecințelor acesteia, la începutul anului 1950. Instituționalizarea copiilor era o soluție acceptată ideologic de puterea sovietică.

Cu toate acestea, realitățile sociale din orfelinate erau grave. Copiii trăiau în **condiții insalubre**, fiind afectați de maladii cauzate de lipsa de igienă, cum ar fi **tifosul, scabia și tuberculoza**. De asemenea, sufereau de **malnutriție și distrofie**, iar mortalitatea generală în rândul copiilor era înaltă.

Restabilirea Regimului Sovietic Totalitar

Odată cu înaintarea Armatei Roșii, regimul sovietic totalitar a fost reinstaurat în Basarabia. În martie-august 1944, centrul autorităților sovietice a fost orașul Soroca, iar după operația Iași-Chișinău, toate organele centrale ale puterii de stat au fost transferate la Chișinău.

Articolul 4 al Convenției de armistițiu, semnată la 12 septembrie 1944 între URSS și România, a reconfirmat frontierele de stat fixate în vara anului 1940 și a restabilit RSSM.

Relațiile social-politice și economice în RSSM aveau un caracter strict planificat și erau direcționate de Partidul Comunist, care și-a consolidat monopolul asupra tuturor sferelor vieții. Administrația era constituită după modelul sovietic, cu ajutorul unui vast aparat politico-funcționaresc coordonat de Moscova.

În 1952, nomenclatorul elaborat de Moscova pentru organele de partid și de stat din RSSM cuprindea 1.657 de posturi, iar **moldovenii ocupau doar 19,3%** din ele. Prin intermediul numeroaselor funcții administrative, PCb din RSSM controla întreaga activitate a instituțiilor de stat.

Între noiembrie 1948 și februarie 1949, numărul organizațiilor primare de partid din localitățile rurale a crescut de la 288 la 415, iar numărul total de comuniști a crescut de la 2.605 la 3.134 de persoane. La începutul lui martie 1949, organizații comsomoliste existau în toate satele din republică.

Între 1946 și 1950, numărul comuniștilor din RSSM a crescut de la 10,8 mii la 29,5 mii, iar în 1986 – la 189 mii. În mai 1947, au avut loc alegerile în Sovietul Suprem al RSSM, președinte fiind ales F. Brovco. Între 1956 și 1985 au fost 7 campanii de alegeri în Sovietul Suprem al RSSM.

Posturile-cheie erau deținute de persoane venite din alte republici. Între 1961 și 1980, prim-secretar al PC al RSSM a fost I. Bodiul, originar din Ucraina, urmat de S. Grosul.

Componenta Națională a Populației RSSM

Componenta națională a populației RSSM a suferit modificări semnificative între 1941 și 1989, după cum reiese din tabelul de mai jos:

Etnie	1941	1959	1970	1979	1989
Români	68,8%	65,46%	64,6%	63,9%	64,56%
Ucraineni	11,1%	14,6%	14,2%	14,2%	13,8%
Ruși	6,7%	10,2%	11,6%	12,8%	13,0%
Găgăuzi	4,9%	3,3%	3,5%	3,5%	3,5%
Bulgari	7,5%	2,1%	2,1%	2,0%	2,0%
Evrei	–	3,2%	2,7%	2,0%	1,5%
Romi <i>țigani</i>	–	0,2%	0,2%	0,3%	0,3%
Alții	1,0%	0,8%	1,1%	1,2%	1,3%

Reîmpărțirea teritorial-administrativă conform legislației sovietice s-a încheiat în 1947, când au fost lichidate definitiv județele și au apărut noi unități administrative – raioanele. Constituția RSSM a fost adoptată la 15 aprilie 1978, după modelul Constituției URSS din 1977.

Populația RSSM a crescut treptat: în 1941 – 2.356.700 locuitori, în 1959 – 2.884.477, în 1970 – 3.568.873, în 1979 – 3.949.756, iar în 1989 – 4.335.360. Populația românească a constituit 65,46% în 1959 și 64,56% în 1989. Componenta etnică din RSSM a fost modificată prin acțiuni sistemice

transferal populației, deportări, eliminarea fizică, recrutare forțată la șantier de muncă etc. și aducerea specialiștilor din diverse domenii, mai ales pentru industrializarea țării.

În 1977, doar 46% din numărul muncitorilor și funcționarilor din industria RSSM erau băștinași. Personalul administrativ, corpul de ingineri erau alcătuite, în marea lor majoritate, din ruși și ucraineni. În perioada 1948–1960, din RSSM au fost recrutați pentru a munci în alte regiuni ale URSS peste 196.000 de oameni. În 1989, în orașe locuiau mai mulți reprezentanți ai minorităților etnice decât autohtoni: 25% din totalul moldovenilor, 80% din ruși, 45% din ucraineni, 98% din evrei și 56% din romi.

Deznaționalizarea și Rusificarea

În sistemul educațional din RSSM preleva învățământul cu predare în limba rusă. Numărul școlilor „moldovenești” a fost într-o permanentă descreștere, iar cel al școlilor „ruse” și „moldo-ruse” – în creștere. La nivel oficial, minoritățile etnice *găgăuzii, ucrainenii, bulgarii, evreii* au fost încurajate să adopte rusa ca limbă de predare.

Deznaționalizarea minoritarilor și edificarea unei identități lingvistice ruse consolida statutul acestora, dar și poziția Moscovei, care putea conta pe loialitatea lor. Prin mijloace de informare în masă, propagandă, învățământ, s-a format o mentalitate de tip comunist a populației din întreaga URSS, caracterizată prin **patriotism sovietic**, **renunțarea la valorile naționale** și **aderarea la „valorile comuniste”**, **internaționalism comunist**, în cadrul căruia limba de comunicare era rusa, aprecierea culturii sovietice ca superioară celei locale, considerată înapoiată și degradată.

Recensământul din 1989 din RSSM a arătat că 95,4% dintre moldoveni considerau și utilizau româna ca limbă maternă, iar 25,7% dintre moldoveni – rusa ca a doua limbă vorbită fluent. Mai accentuat era procesul de rusificare în cazul ucrainenilor: dintre aceștia, 36,7% declarau limba rusă ca limbă maternă, iar 43% o vorbeau fluent ca pe a doua limbă *„moldovenească”* – doar 12, 8.

Colectivizarea Forțată

Din primele luni după reocupare, populației din RSSM i-a fost impus sistemul de impozitare sovietic, cu impozite exagerate atât în natură, cât și în bani. Autoritățile sovietice s-au bazat pe constrângere și rechiziționare forțată de la gospodăriile țărănești.

Prin Hotărârea din 7 iunie 1944 a Consiliului Comisarilor Poporului al RSSM, pentru gospodăriile individuale din raioanele de pe malul drept al Nistrului s-au introdus norme anuale ale obligațiilor față de stat privind predarea cărnii, laptelui, ouălor, lânii, indiferent dacă dețineau sau nu animale. Dările din alte culturi agricole se impuneau indiferent de suprafața terenului pe care îl foloseau și de productivitatea culturilor în anul respectiv.

Pentru nepredarea dărilor obligatorii către stat, țăranul era chemat în judecată, înțemnițat, iar averea sa – confiscată. În 1945–1946 au fost restabilite colhozurile create în 1940–1941, însă procesul de creare a noilor colhozuri decurgea lent.

În 1946–1947 populația s-a confruntat cu foametea. Hotărârea multor țărani de a intra în colhoz a fost luată din mai multe motive: era un mijloc de obținere a unei mici cantități de produse alimentare, care să-i salveze de la moarte în condițiile foametei, nu erau obligați să achite dări exagerate impuse de stat, frica de a face închisoarea.

Colhoz: formă de organizare a agriculturii în Uniunea Sovietică, în care țăranii erau obligați să lucreze în comun, iar proprietatea asupra pământului și a mijloacelor de producție era colectivă *de facto, astatului*.

Colectivizarea devenise deja sarcina stringentă a structurilor de partid. Problema consolidării colhozurilor existente și organizarea colhozurilor noi s-a dezbătut la Plenara a XVII-a a CC al PCbM 2–4 noiembrie 1948 și la Congresul a II-lea al PCb din Moldova 5–6 februarie 1949.

Cu scopul de a înfricoșa țăranimea din republică și a o determina să intre în colhoz, la 6 iulie 1949 peste 11 mii de familii țărănești și ale intelectualilor de la sate au fost deportate în Siberia și Extremul Orient.

Țărăimea, speriată de teroarea stalinistă, a început să se înscrie în colhoz. În consecință, în lunile iulie–august 1949 numărul „doritorilor” de a intra în colhoz s-a dublat. În decembrie 1949 erau colectivizate 82,3% din gospodăriile – s-au creat 1.743 de colhozuri. Către finele anului 1950, în raioanele dintre Nistru și Prut erau deja colectivizate 97% din gospodăriile, colectivizarea fiind astfel încheiată.

Consecințele Colectivizării

Colectivizarea gospodăriilor țărănești în RSSM, ca și în restul URSS, s-a desfășurat prin dictat, în procesul ei recurgându-se la aplicarea măsurilor administrative și ignorarea intereselor țăranilor. Colectivizarea a marcat esențial viața cotidiană a populației rurale, deoarece colhozul devenea principala celulă economică din sate în locul gospodăriilor țărănești.

S-a stabilit o nouă relație social-economică, s-a instaurat proprietatea colectivă *în realitate, a statului* asupra pământului și mijloacelor de producție. Fostul țăran, proprietar sau arendaș de pământ, a devenit muncitor agricol. Colectivizarea a adus la apariția unei noi categorii sociale în sat – „aristocrația colhoznică”, care a constituit sprijinul regimului comunist.

Economia în RSSM

Economia în RSSM s-a bazat pe „proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție” și s-a adaptat în totalitate programului de dezvoltare socialistă planificată a statului – cincinalele.

Agricultura

În anii de după război s-a acționat în vederea restabilirii economiei și colectivizării. Totodată, RSSM era privită ca furnizor de produse agricole pentru URSS. Astfel, în luna iulie 1945, RSSM a furnizat republicilor sovietice: carne – 200 de tone, lapte – 40.750 de litri, ouă – 7.013.000 de bucăți, lână – 1.478 kg și brânză – 1.670 kg.

În anii dezechilibrului hrușciovist 1953–1964 s-a aplicat o nouă politică agricolă. Au fost adoptate măsuri de încurajare a agricultorilor: s-au micșorat impozitele pentru gospodăriile individuale, au crescut prețurile de achiziție a produselor colectate din gospodăriile colective, s-au anulat datoriile, s-a reînnoit baza tehnico-materială etc. RSSM, declarată „grădină înfloritoare”, a fost obligată să aprovizioneze cu produse agricole noile centre industriale.

Din dorința de a obține o productivitate agricolă înaltă, s-au comasat colhozurile și au fost micșorate suprafețele gospodăriilor individuale. RSSM a fost împărțită în zone agricole cu culturi specifice. În 1954–1958, recolta medie anuală a cerealelor în colhozuri a crescut cu 58,8% față de cîșinalul precedent. În a doua jumătate a anilor '50, recolta de floarea-soarelui, sfeclă de zahăr, legume s-a mărit de 2–2,4 ori, iar a strugurilor a sporit cu 50%. Numărul de capete de vite mari cornute, în anii '50, s-a mărit cu 300 de mii. În 1960, întreaga producție agricolă a crescut cu 72% față de 1950, iar veniturile bănești ale colhozurilor – de 4,5 ori.

Experimentul Moldav

„Experimentul moldav” în anii 60–70, inițiat de Ivan Bodiul, primsecretarul CC al PCM, prevedea fondarea complexelor și asociațiilor agroindustriale. Cea mai mare asociație agro-industrială a fost „Moldvinprom”, care includea peste 200 de sovhozuri tip fabrică.

În 1970, în RSSM erau 115 întreprinderi, organizații și asociații intergospodărești, dintre care 37 de creștere a animalelor, 32 de construcție, 16 de producere a nutrețurilor concentrate și 28 cu alte genuri de activitate. Pe lângă acestea, mai exista o întreprindere mixtă de producție agricolă și o livadă intercolhoznică.

Experimentul a influențat negativ atât situația social-economică a Moldovei, cât și cea demografică și ecologică, deoarece sporirea volumului producției agricole era realizată prin chimizare excesivă, ceea ce a adus prejudicii productivității solurilor și sănătății populației. Cantitatea îngrășămintelor minerale utilizate în agricultură a crescut de la 18 mii tone în 1960 la 400 mii tone în 1985.

O direcție de bază a fost mecanizarea proceselor principale de muncă: numărul tractoarelor a crescut de la 13,5 mii în 1960 la 53,2 mii în 1985; numărul combinelor – de la 3,4 mii în 1960 la 4,5 mii în 1985.

RSSM asigura 2,3% din producția agricolă sovietică, ocupa primul loc printre republicile unionale la producția de struguri și tutun, locul doi la esențe de parfumuri și locul trei la producția de floarea-soarelui și sfeclă de zahăr. În RSSM se produceau circa 20% din vinurile sovietice, 40% din tutun, 30% din coniac, 79% din uleiurile eterice etc.

În schimbul produselor alimentare, în RSSM, din 72 de centre industriale ale URSS, se importau petrol, cărbune, fontă și oțel, mase plastice, metale neferoase, automobile, mașini agricole, mașini-unelte etc.

Industrializarea

Ramurile industriale principale în RSSM erau industria alimentară și industria ușoară. La începutul anilor '50 au fost construite fabricile de zahăr de la Ghindești, Drochia, Dondușeni, fabrica de vinuri și coniacuri din Bălți, fabricile de vin din Bender, Săseni, Căușeni. S-au dezvoltat ramura vinicolă, cea de producție a conservelor, zahărului, uleiului vegetal, grăsimilor, untului, brânzeturilor, cofetăriei. La Chișinău, Bender, Orhei, Cahul au apărut întreprinderi noi ale industriei ușoare.

În 1958, în republică funcționau 1.707 întreprinderi mari, unde erau concentrați peste 80% din muncitori. Indicele producției industriale a crescut de 2,6 ori în comparație cu 1940, al energiei electrice – de 28, al conservelor – de 6,5, al încălțăminte de piele – de 4,4 ori.

După 1958, o dezvoltare ascendentă a cunoscut industria grea, în special cea constructoare de mașini, fiind construite Uzina de tractoare din Chișinău, Uzina de utilaje alimentare, Asociațiile „Moldghidromaș”, „Mikroprovod”, „Plodselhozmaș” și alte uzine: „Kirov”, „Electromaș”, „Sciotmaș”, „Electromașina”, „Volna”, „Mezon” etc.

Până în anul 1984, volumul global al producției industriale a crescut de 62 de ori în comparație cu anul 1940. O direcție importantă a industriei a fost cea electro-energetică. La sfârșitul lui 1954 a fost dată în exploatare Hidrocentrala de la Dubăsari. Au fost construite termocentralele nr. 1 și nr. 2 din Chișinău și Bălți. Din 1968 a funcționat la capacitatea proiectată Termocentrala de la Dnestrovsk.

Problemele Industrializării

Deși succesele obținute erau o realitate, totuși erau însoțite de un șir de fenomene negative: Moscova urmărea să-și consolideze influența în republică prin sistemul de întreprinderi de subordonare unională și prin intermediul cadrelor aduse din alte republici; edificarea noilor întreprinderi nu era însoțită de pregătirea cadrelor naționale; plasarea și dezvoltarea unui șir de întreprinderi s-a făcut fără a se ține cont de specificul economiei, condițiile naturale, densitatea populației.

În RSSM, lipsită, practic, de materii prime, s-au construit Uzina de tractoare din Chișinău, Uzina de televizoare „Alfa”, Uzina de computere, Uzina metalurgică de la Râbnita, Uzina de ciment de la Rezina ș.a. Au fost nimicite mii de hectare de terenuri agricole cu cel mai bun cernoziom din Europa. Noile întreprinderi erau legate strâns cu URSS, deoarece aici doar se asamblau detaliile produse peste hotarele republicii.

Foamea din 1946-1947 și Represiunile Staliniste

Imediat după reocuparea regiunii de Armata Roșie, în 1944, în Basarabia au revenit toate structurile regimului totalitar sovietic. Forțele de securitate sovietice au început să organizeze „curățarea societății”.

Au fost supuși represaliilor cei care erau considerați colaboratori ai românilor sau germanilor, mulți fiind împușcați sau deportați, basarabenii refugiați în România au fost predați autorităților sovietice, fiind persecutați. Pe parcursul a doi ani și jumătate au fost arestați și deportați 757 de foști polițiști, jandarmi și alte „elemente ostile”.

În 1944–1947, violența puterii sovietice se manifesta, mai ales, prin confiscarea produselor agroalimentare din gospodăriile țărănești individuale. Predarea produselor agricole la stat era exagerată, obligatorie și necondiționată, în termenele fixate. Încălcarea cantității sau a termenului stabilit se pedepsea prin amenzi, confiscare de bunuri, iar împotrivirea se pedepsea conform Codului penal, fiind calificate drept „crime contrarevoluționare”. Astfel, în 1946 au fost trași la răspundere penală 15.500 de oameni, în 1947 – 21.707, iar în prima jumătate a anului 1948 – încă 6.903. Din numărul total al celor arestați, mulți erau declarați „chiaburi”.

Chiabur *culac*: țăran înstărit, care în timpul regimului comunist a fost depozat de toate bunurile și persecutat, fiind considerat dușman de clasă.

În 1944, planul de livrări obligatorii la stat a fost depășit, constituind 107,4%. În 1945, fără a se ține cont că RSSM se confrunta cu seceta, cantitatea livrărilor obligatorii de produse agricole a fost majorată, constituind 272 mii de tone de cereale. Seceta din 1945 a compromis recolta de cereale, dar planul a fost depășit, iar colectările forțate au continuat. Astfel, în 1946 țărani trebuiau să livreze statului 161 mii tone de cereale, planul fiind realizat cu 101,5%. Acest fapt a lipsit țărani de rezervele necesare supraviețuirii.

Se practica perchezițiile și confiscarea cerealelor, arestarea și bătaia țăranilor, la care participau reprezentanții structurilor de partid locale și ai organelor de represiune: NKVD, KGB. Consecința directă a acestor acțiuni a fost foametea în masă din Basarabia. 70,5% din populația RSSM era lipsită de orice fel de produse alimentare. La începutul anului 1947, din cauza lipsei ajutorului alimentar și a asistenței medicale, mortalitatea cauzată de distrofie pe întregul teritoriu al RSSM a crescut dramatic.

În perioada foametei, de distrofie alimentară au murit între 150 și 200 de mii de oameni. Au fost înregistrate și cazuri de canibalism.

Deportările din 1949 – Operațiunea „Sud”

Deportare: măsură represivă, strămutare forțată a cuiva într-o regiune îndepărtată.

În mai 1945 a fost instituit „Biroul Comitetului Central al PCb din toată Uniunea pentru Moldova”, președinte fiind numit F. Butov, care a ordonat NKVD-ului să identifice „elementele chiaburești cu stare de spirit antisovietic”. În baza unor liste elaborate de I.L. Mordoveț, comisarul securității RSSM, a fost întocmit un memoriu în care se menționa că în cele 40 de raioane ale RSS Moldovenești, NKVD-ul a identificat câte 4–5 gospodării chiaburești în fiecare sat. În a doua jumătate a anului 1948, F. Tutușkin, ministrul afacerilor interne din RSSM, i-a solicitat lui S. Kruglov, ministrul afacerilor interne din URSS, să pună în fața Guvernului URSS problema deportării din RSSM a 15 mii de „familii chiaburești”. „Chiaburilor” din Basarabia li se incriminau acțiuni de diversiune și li se punea eticheta de „dușman de clasă”, „naționalist” și „dușman al Uniunii Sovietice”.

Deportările și Represiunile din RSSM

Deportarea din 6 aprilie 1949

La 6 aprilie 1949, Biroul Politic al CC al PCb din URSS a adoptat o hotărâre privind **deportarea** a 11.280 de familii 40.850 *depersoane* din RSS Moldovenească. Persoanele vizate erau:

- Chiaburi
- Foști moșieri
- Mari comercianți
- Colaboratori ai ocupanților germani
- Membri ai partidelor și organizațiilor profasciste
- Gardiști albi
- Membrii sectelor ilegale
- Familiile tuturor categoriilor menționate

Deportarea era **pe veci**, fără drept de întoarcere, în regiuni precum Aktiubinsk, Kazahstanul de Sud, Djambul *RSSKazahă*, ținutul Altai, și regiunile Kurgan, Tiumen, Tomsk *RSFSR*.

Confiscarea averilor deportaților

Pe 28 iunie 1949, Consiliul de Miniștri al RSSM a confirmat listele cu 11.342 de familii pentru deportare. La 30 iunie 1949, o hotărâre a stabilit că bunurile deportaților *vii, livezi, vite, case etc.* vor fi confiscate și utilizate pentru acoperirea datoriilor față de stat.

Operațiunea "Iug" 5 – 6 iulie 1949

În noaptea de 5 spre 6 iulie 1949, Ministerul Securității de Stat al RSSM a lansat operațiunea "Iug" de deportare a basarabenilor.

- Organele de forță și activiștii 2.945 *degrupe operative* au descins noaptea în gospodării.
- Fiecărei familii i s-a permis să ia doar 150 kg de lucruri strict necesare.
- 35.796 de persoane au fost deportate: 9.864 de bărbați, 14.033 de femei și 11.889 de copii.

Operațiunea "Iug" a reprezentat apogeul terorii în masă din acea perioadă.

Represiuni împotriva religiei și a bisericii

Restaurarea puterii sovietice a intensificat lupta cu "elementele antisovietice" din rândul credincioșilor și preoțimii.

- În aprilie 1944 – mai 1946, au fost lichidate 17 organizații și grupuri religioase.
- În 1949, activau doar 558 de biserici din 931, iar în 48 nu se mai oficiau servicii divine.
- În 1959, au fost închise mai multe biserici și mănăstiri, transformate în magazine și depozite, iar preoții au fost destituiți.
- Singura mănăstire care a funcționat neîncetat a fost cea de la Japca.
- În februarie 1963, a fost demolată Clopotnița Catedralei din Chișinău, reconstruită în 1998.
- În 1966, activau 223 de biserici, numărul lor scăzând treptat până în 1991.

Operațiunea "Sever" 1951

Operațiunea "Sever" *Nord* a vizat în special membrii organizației "Martorii lui Iehova" și familiile acestora.

- La 15 februarie 1951, ministrul securității statului din URSS, V. Abakumov, a subliniat necesitatea deportării a 670 de familii.
- Secretarul CC al PCb din Moldova, L. Brejnev, a susținut opinia.
- În baza unei hotărâri din 3 martie 1951, s-a emis ordinul de deportare a 700 de familii.
- Operațiunea a început la 1 aprilie 1951, ora 4 dimineața, și s-a încheiat la ora 20.00.
- 723 de familii 2.617 *persoane* au fost deportate în Siberia: 808 bărbați, 967 de femei și 842 de copii.

ANALIZA SURSELOR PRIMARE

Mărturia unei deportate

O deportată descrie condițiile inumane din vagoanele pentru vite, lipsa de aer și apă, și nevoile fiziologice satisfăcute într-o gaură din podea.

Demolarea Clopotniței

Un document oficial justifică demolarea Clopotniței Catedralei din Chișinău pentru a permite reconstrucția parcului "Biruința" și accesul către muzeu.

ANALIZA SURSELOR ISTORIOGRAFICE

Despre chiaburi

Conducerea de la Chișinău descrie chiaburii ca fiind elemente naționaliste, promotori ai politici antisovietice și spioni.

Despre "Martorii lui Iehova"

Autorul V. Olaru-Cemârtan susține că "Martorii lui Iehova" erau persecutați deoarece se supuneau unui centru internațional din SUA și erau considerați spioni.

Scrisoare către Stalin

Un țăran, Ivan Prodan, se plânge că a fost inclus pe lista chiaburilor fără motive întemeiate, deoarece nu a folosit niciodată muncă Manuală sau nu s-a ocupat cu specula.

ISTORIA PE PELICULA CINEMATIGRAFICĂ

Se recomandă vizionarea filmului "Siberia din oase" de Leontina Vatamanu pentru a înțelege soarta

basarabenilor deportați. *The image is a movie poster for a film about the deportations of basarabians to Siberia. The poster features a young girl with dark hair and a green dress.*

Mișcarea Anticomunistă din RSSM

Forme de exprimare

Mișcarea anticomunistă a avut diverse forme:

- **Nesupunere**
- **Lupta armată în anii imediat postbelici**
- **Rezistența prin cultură**

Rezistența pașnică

Cea mai răspândită formă de rezistență a țăranilor era **neachitarea impozitelor** și **neexecutarea dispozițiilor** privind postavca.

Postavcă – livrările obligatorii ale „surplusurilor” de produse agricole.

Alte forme de protest includeau **nimicirea produselor agricole**, **devastarea depozitelor**, și **deteriorarea inventarului**.

Rezistența activă

În a doua jumătate a anilor '40 și începutul anilor '50, au activat mai multe formațiuni antisovietice, inclusiv armate.

- Eschivarea de la serviciul militar
- Atacarea activiștilor sovietici

Autoritățile sovietice s-au răfuit crunt cu participanții la mișcarea de rezistență, condamându-i la moarte sau la ani grei de detenție.

Protestatari solitari

- Florea Munteanu a dat foc urnei de votare în 1957 și a fost condamnat la trei ani de închisoare.
- Nicolae Dragoș a fondat grupul antisovietic "Uniunea Democratică a Socialiștilor" și a fost condamnat la șapte ani de privațiune de libertate.
- Mihai Moroșanu a strâns semnături pentru a împiedica transferarea monumentului lui Ștefan cel Mare.
- Gheorghe Muruziuc a înălțat tricolorul românesc pe turnul Fabricii de zahăr de la Alexandreni în 1966.
- Ion Suvac a distrus un monument al lui V. Lenin în 1968.
- Lilia Neagu și Asea Andruh au scris sloganuri prin care cereau drepturi naționale pentru românii basarabeni.

Rezistența prin cultură

Intelectuali au contestat hotarele sovietice, "politica națională" sovietică și au făcut apeluri la unirea cu România.

- Frontul Național Patriotic, fondat de Alexandru Usatiuc-Bulgăr, avea drept scop eliberarea Basarabiei și reunirea cu România.
- Congresul al III-lea al Uniunii Scriitorilor din RSSM 1965 a abordat situația dezastruoasă a limbii române și a culturii naționale.

Organizația Națională din Basarabia ONB "Arcașii lui Ștefan"

Înființată la Soroca în 1945, ONB avea ca scop eliberarea Moldovei de sub "călcâiul hidrei roșii".

A vintage black-and-white photograph of a group of young men posing for a picture, who were apart of the "Arcasii lui Stefan" resistance group.

ANALIZA SURSELOR VIZUALE

Un afiș de cinema pentru filmul "Gustul amar al pâinii" 1966 ilustrează rezistența prin cultură și amintește de ororile războiului.

ANALIZA SURSELOR PRIMARE

Memoriul lui F. Tutușkin enumeră formele de rezistență ale chiaburilor și scopul acestora de a submina colhozurile.

OPINII

Extras din cuvântarea lui Ion Druță la Congresul al III-lea al Uniunii Scriitorilor din RSSM, exprimând sentimente calde pentru România.

Statele Comuniste din Europa de Est și Asia

Caracteristici

După al Doilea Război Mondial, în țările din Europa de Est a fost instaurat un regim totalitar de tip sovietic. Statele comuniste din Asia au avut anumite particularități de dezvoltare, printre ele evidențiindu-se China.

Autarhie – politică prin care se creează o economie națională închisă, izolată de circuitul economic mondial.

Comunizare – propagarea și inocularea ideologiei comuniste în rândurile maselor populare, preluarea controlului asupra unei societăți de către partidele comuniste.

Portrete istorice

- **Kominform** – biroul de informații al partidelor comuniste și muncitorești, creat în 1947.
- **Maoism** – gândire și practică politică a lui Mao Zedong, bazată pe o cale specifică de construcție a socialismului în China.
- **Revoluția culturală** – mișcare politico-socială inițiată de Mao Zedong în China pentru a reînnoi spiritul revoluției chineze.

Regimurile Totalitare și Comuniste în Europa de Est și Asia

Iugoslavia lui Tito

Partidul Comunist Iugoslav, sub conducerea lui **Broz Tito**, a jucat un rol crucial în mișcarea de partizani și eliberarea Iugoslaviei. Tito a înființat Consiliul Antifascist pentru Eliberarea Iugoslaviei *AVNOJ* în 1943, care a funcționat ca un guvern provizoriu.

În alegerile din 1945, marcate de presiuni asupra adversarilor și fraude, guvernul lui Tito a obținut 90% din voturi. Monarhia a fost abolită, și la 29 noiembrie 1945, a fost proclamată **Republica Populară Federativă Iugoslavia**.

După adoptarea Constituției din 31 ianuarie 1946, comuniștii au instaurat controlul deplin. Datorită rolului minim al factorului sovietic, Tito a dorit să construiască un model de socialism independent de cel sovietic, ceea ce a dus la un conflict cu [Stalin](#). Politica de nealinie a lui Tito a facilitat o colaborare mai strânsă cu statele occidentale, iar acesta a condamnat intervenția sovietică în Cehoslovacia în 1968, atrăgând un nou val de ostilitate din partea [Kremlinului](#).

Imre Nagy și Revoluția din Ungaria

[Imre Nagy](#) 1896–1958 a fost un politician comunist maghiar cu orientare reformatoare și prim-ministru al Ungariei. Este considerat unul dintre eroii Revoluției anticomuniste din Ungaria din 1956.

Analiza Sursei Vizuale

Evenimentele cheie din această perioadă includ:

- Budapesta, 1956: Demolarea statuii lui Stalin
- Praga, 1968: Protestatarii aruncă cocktailuri Molotov în tancurile sovietice

Cauzele acestor evenimente includ dorința de eliberare de sub dominația sovietică și aspirația spre reforme democratice.

Politica Economică Sovietică

În Albania, Bulgaria, Cehoslovacia, RDG, Ungaria, Polonia și România, s-a adoptat politica economică de model sovietic, caracterizată prin:

- Planuri elaborate și administrate de centru
- Industrializarea forțată, cu accent pe industria grea
- Construirea de uzine nejustificate economic
- Colectivizarea agriculturii

În ianuarie 1949, a fost creat Consiliul de Ajutor Economic Reciproc *CAER*, dominat de URSS, pentru a controla economia țărilor est-europene.

Rezistența Anticomunistă

Comunizarea a generat diverse acte de rezistență în Europa de Est:

- 1953: Răscoala muncitorilor din RDG, înăbușită de URSS
- 1956: Revoluția anticomunistă din Ungaria, reprimată de intervenția sovietică
- 1968: Primăvara de la Praga, înăbușită de trupele OTV
- Proteste în Polonia 1956, 1970, 1980, care au dus la formarea sindicatului Solidaritatea condus de Lech Wałęsa

China și Socialismul cu Caracteristici Chinezești

În China, conflictul dintre comuniștii conduși de [Mao Zedong](#) și naționaliștii conduși de [Chiang Kai-Shek](#) a dus la proclamarea [Republicii Populare Chineze](#) la 1 octombrie 1949. China s-a inspirat inițial din modelul stalinist, dar ulterior a adoptat strategii proprii, precum "Marele Salt Înainte" și "Revoluția Culturală", care au avut consecințe dezastruoase.

Deng Xiaoping a lansat reforme economice în 1978, orientând China spre o economie de piață socialistă, dar fără a permite liberalizarea politică, culminând cu [Masacrul din piața Tiananmen din 1989](#).

Sovietizare: Instaurarea regimurilor comuniste de tip sovietic în țările Europei Centrale și de Est după cel de-al Doilea Război Mondial, transformarea unei realități social-economice și politice din una specific națională într-una de tip sovietic.

Coreea, Cambodgia și Vietnam

După 1945, Coreea a fost împărțită între sovietici și americani, rezultând două state: Republica Coreea *sud* și Republica Populară Democrată Coreea *nord*. Războiul din Coreea 1950–1953 a consfințit divizarea țării.

În Cambodgia, khmerii roșii conduși de Pol Pot au instaurat un regim radical, ducând la moartea a milioane de oameni. Vietnamul a trecut prin trei războaie înainte de a fi unificat sub un regim comunist în 1976.

Refugiați Vietnamezi

Imaginea prezintă o scenă stradală cu oameni și vehicule militare. Strada este plină de indivizi, unii purtând pălării conice, în timp ce un vehicul militar blindat este vizibil în dreapta imaginii. În fundal, se văd clădiri și copaci, sugerând un cadru rural sau de sat. Această imagine reflectă haosul și disperarea cauzate de război, forțând mulți vietnamezi să caute refugiu.

Cultul Personalității și Statele Comuniste din Asia

Imaginea arată portretele a trei personalități importante: Ho Shi Min, Kim Ir Sen și o femeie neidentificată. Aceste portrete simbolizează cultul personalității, o trăsătură comună a statelor comuniste din Asia.

- **Cultul personalității:** Exaltarea rolului unei personalități politice în dezvoltarea societății, în cadrul unui regim totalitar.

Două trăsături politice comune ale statelor comuniste din Asia sunt:

- Unipartidismul
- Reprimarea opoziției

Influența Sovietică în Europa de Est

"Influența sovietică a avut o însemnătate hotărâtoare atât la nivelul politicii interne, cât și externe. Armatele și-au făcut apariția în uniforme croite după cele ale Armatei Roșii; cultura a devenit subordonată necesităților politice, creativitatea lăsând locul realismului socialist; sistemul juridic a fost remodelat după principiile sovietice; învățământul s-a restructurat, emulație a patriei-mamă a socialismului; până și moda trebuia să maimuțărească estul proletar, nu saloanele elegante de la Paris, Londra sau New York." - R.J. Crampton

Comparație: Revoluția din Ungaria vs. Primăvara de la Praga

Criteriu	Revoluția din Ungaria	Primăvara de la Praga
Țara	Ungaria	Cehoslovacia
Anul	1956	1968
Forțe Implicate	Studenti, muncitori	Reformatori comuniști
Consecințe	Reprimare sângeroasă	Invazie sovietică

Regimul Totalitar în România 1944–1989

În România, Armata Roșie a susținut Partidul Comunist Român *PCR* în preluarea puterii. La 6 martie 1945, a fost format Guvernul condus de Petru Groza, sub controlul PCR. În noiembrie 1946, PCR a falsificat rezultatele alegerilor, obținând controlul Parlamentului și Guvernului. La 30 decembrie 1947, regele Mihai I a fost obligat să abdice, și a fost proclamată Republica Populară Română.

- **Cultul personalității** – exaltarea rolului unei personalități politice în dezvoltarea societății, în cadrul unui regim totalitar.
- **Proletcultism** – atitudine și politică față de problemele artei și culturii în URSS și țările lagărului socialist, care respingea întreaga moștenire culturală a trecutului, susținând că ea nu este utilă poporului, și propaga ideea creării unei culturi „pur proletare”.

Perioada lui Gheorghe Gheorghiu-Dej 1948–1965

După 1947, puterea a fost concentrată în mâna PCR, iar Gheorghe Gheorghiu-Dej a devenit liderul țării. Constituțiile din 1948 și 1952 au fost inspirate din Constituția stalinistă. Toate domeniile vieții sociale se aflau sub controlul statului, iar drepturile și libertățile cetățenești erau îngădite.

Declarația din Aprilie 1964

Liderii PMR au dat publicității Declarația din aprilie 1964, prin care se pronunțau împotriva hegemoniei sovietice, pentru independență și egalitate, pentru neamestec și pentru cooperare reciproc avantajoasă. După retragerea trupelor sovietice s-a produs o relativă îmbunătățire a situației interne.

România sub regimul comunist: O analiză detaliată

Revenirea la PCR și noua Constituție

În timpul celui de-al IX-lea Congres al partidului, s-a revenit la denumirea de **Partidul Comunist Român PCR**. S-a elaborat o nouă **Constituție**, prin care România a devenit **Republică Socialistă**. **Nicolae Ceaușescu** a fost ales secretar general al partidului.

Caracteristicile preluării conducerii de către Ceaușescu

Preluarea conducerii de către Ceaușescu s-a caracterizat prin:

- Continuarea procesului de **desovietizare** și **destalinizare**.
- O relativă **îmbunătățire a condițiilor de viață** ale populației.
- **Atenuarea politicii represive** a Securității, cu eliberarea și reabilitarea unora dintre deținuții politici.
- Creșterea popularității regimului prin **exploatarea sentimentelor naționale**.
- Reluarea legăturilor cu **statele occidentale**.
- **Distanțarea de URSS**, prin refuzul României de a interveni în 1968 în Cehoslovacia.

Nicolae Ceaușescu și cultul personalității

Nicolae Ceaușescu 1918–1989 a fost dictatorul României, secretar general al PCR din 1965 și președinte al Republicii Socialiste România din 1974 până la moartea sa în 1989. S-a remarcat prin **cultul personalității**.

Anii cultului personalității 1974–1989

În 1974, Constituția a fost modificată, fiind instituită funcția de președinte al Republicii Socialiste România. La 28 martie 1974, Nicolae Ceaușescu a fost ales în această funcție, deținând toate pârghiile puterii.

Cultul personalității se referă la crearea unei imagini idealizate și eroice a unui lider, adesea prin propagandă și controlul informațiilor, cu scopul de a consolida puterea și de a obține loialitate necondiționată.

În 1971 a debutat „**revoluția culturală**”, care a accentuat cultura comunistă și cultul personalității lui Ceaușescu până în 1989.

Caracteristicile regimului lui Nicolae Ceaușescu

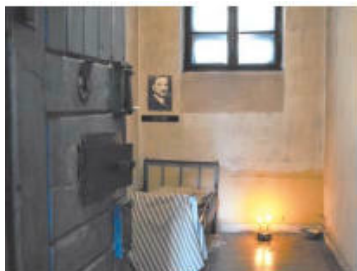
Regimul lui Nicolae Ceaușescu s-a caracterizat prin:

- Promovarea în funcțiile de conducere a **membrilor familiei** *ex* : *Elena Ceaușescu*.
- Reluarea **industrializării forțate** și realizarea marilor construcții cu scop propagandistic *ex* : *Canalul Dunăre – Marea Neagră, Casa Poporului*.
- Acreditarea datoriei externe prin **restrângerea drastică a consumului populației** 1980–1989.
- Scăderea accelerată a **nivelului de trai**.
- Politica de **teroare internă** exercitată de Securitate și alte instituții ale statului.
- Inițierea **programului de sistematizare urbană și rurală**, care a dus la distrugerea bisericilor și a satelor românești.
- Încălcarea flagrantă a **drepturilor omului**.
- **Izolarea țării** în relațiile cu statele occidentale.
- Respingerea oricăror sugestii de **schimbare a politicii interne** *în special după 1985*.

Represiunea politică în timpul regimului comunist

Încă din 1945, PCR a instaurat un **regim de teroare**, îndreptată împotriva celor considerați indezirabili și a celor bănuți că ar putea opune rezistență.

Sub acuzațiile de „**colaboraționism**”, „**dușmani de clasă**”, au fost arestați membri ai PNL și PNT, foști demnitari, bancheri, industriași. Opozanți și intelectuali de marcă au fost condamnați la închisoare sau la muncă forțată, mulți pierzându-și viața în detenție.

Imaginea prezintă o celulă de închisoare simplă și austeră, similară cu cele în care au fost ținuți mulți deținuți politici în timpul regimului comunist. Atmosfera sumbră subliniază condițiile grele și represive din închisori precum Sighet, unde mulți și-au pierdut viața.

Sistemul penitenciar românesc a cunoscut o dezvoltare fără precedent, acoperind întregul teritoriu al țării. În închisori și în timpul muncii forțate la Canalul Dunăre-Marea Neagră, s-au aplicat măsuri de **tortură**, **execuții** sau așa-numita „**reeducare**”.

Represiunea politică din perioada 1948–1964 s-a mai caracterizat prin utilizarea **deportării** unor comunități întregi și **controlul strict** al întregii societăți. Ulterior, s-a trecut la **eliberarea deținuților politici**, fără a se renunța la supravegherea populației și reprimarea opozanților.

Forme ale luptei anticomuniste

- **Rezistența din munți 1944–1960**: organizată de grupuri înarmate de partizani.
- **Rezistența din mediul rural**: manifestată prin refuzul înscrierii în colhozuri.
- **Revoltele muncitorești anii '70–'80**: greva minerilor din Valea Jiului 1977 și greva muncitorilor din Brașov 1987.
- **Disidenții**: Paul Goma, Doina Cornea, Gheorghe Ursu etc.

Dezvoltarea social-economică

După cel de-al Doilea Război Mondial, România trebuia să plătească Uniunii Sovietice **despăgubiri** de 300 milioane de dolari SUA în mărfuri. În martie 1945, Guvernul lui Groza a înfăptuit **reforma agrară**, expropriind pământurile moșierilor. Din 1949 s-a înfăptuit **colectivizarea**, încheiată în 1962, când 96% din pământ a intrat în posesia colhozurilor.

În 1947 au fost înființate Oficiile Industriale, iar la 11 iunie 1948 s-a adoptat **Legea privind naționalizarea principalelor întreprinderi**. S-a trecut la planurile anuale de stat și la primul cincinal 1951–1955.

Perioada 1961–1989 s-a caracterizat prin **dezvoltare și modernizare a economiei naționale**, accentul fiind îndreptat spre industria siderurgică, petrochimică și constructoare de mașini.

Imaginea ilustrează Combinatul Metalurgic din Galați, un simbol al industrializării forțate din perioada comunistă. Astfel de întreprinderi gigantice au consumat resurse enorme și au contribuit la criza economică ulterioară.

Către 1989, economia României era caracterizată prin **centralizare excesivă, planificare rigidă, eficiență scăzută și criză alimentară**.

Compararea surselor primare

Aspect	Constituția RPR 1952	Constituția RSR 1965
Deținerea puterii	Stat al oamenilor muncii de la orașe și sate	Puterea aparține poporului
Baza puterii	Alianța clasei muncitoare cu țărănimea muncitoare	Alianța muncitorească-țăărănească, clasa muncitoare fiind clasa conducătoare
Scopurile statului	Lichidarea exploatării omului de către om și construirea socialismului	Construirea orânduirii socialiste și crearea condițiilor pentru trecerea la comunism

O Constituție este legea fundamentală a unui stat, care stabilește principiile și normele de organizare și funcționare a puterilor în stat, precum și drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor.

Denumirea statului în 1952 era **Republica Populară Română**, iar în 1965 **Republica Socialistă România**.

Analiza surselor vizuale

*Această imagine reprezintă un poster propagandistic, care reflectă cultul personalității lui Nicolae Ceaușescu. Termenul istoric relevant este **cultul personalității**, care caracterizează evoluția politică a României în perioada guvernării lui N. Ceaușescu.*

Aplicarea cunoștințelor

Mișcarea de rezistență în RSSM și cea din România în anii 1944–1989 pot fi comparate după următoarele criterii: forme de rezistență, urmări, aprecieri, concluzii.

Analiza surselor istoriografice

Acțiunea-experiment de **reeducare** din închisorile Pitești și Gherla 1949 – 1952 reprezintă o pagină neagră în istoria represiunii comuniste. Organele represive au desfășurat operațiuni polițienești de amploare, arestând mii de persoane.

Aplicarea creativității

Regimul politic din România între 1944 și 1989 a fost caracterizat de represiuni severe, controlul total al statului asupra economiei și societății, și încălcarea drepturilor omului.

Evaluare

I. Analiza surselor primare

Planul Marshall a avut ca obiective ajutarea Europei să-și refacă sănătatea economică și stabilirea unor condiții politice și sociale propice instituțiilor libere. Ajutorul acordat Europei de către SUA a fost esențial pentru refacerea economică postbelică.

II. Analiza surselor istoriografice / Gândire critică și creativitate

Crimele regimului totalitar comunist în RSS Moldovenească includ deportări, colectivizare forțată și teroare politică.

III. Analiza surselor vizuale

Această caricatură ilustrează două caracteristici ale războiului rece: confruntarea ideologică și cursa înarmărilor. Impactul războiului rece asupra dezvoltării lumii a fost profund, generând tensiuni și conflicte regionale, dar și progrese tehnologice.

Imaginile cu Hrușciiov și Kennedy reflectă relațiile tensionate dintre SUA și URSS în perioada postbelică. Criza Caraibelor a fost un moment crucial, iar rolul celor doi lideri a fost esențial în evitarea unui conflict nuclear.

Miracolul economic se referă la o perioadă de creștere economică rapidă și susținută într-o țară sau regiune, adesea după o perioadă de criză sau război.

În Germania și Japonia, miracolul economic s-a manifestat prin reconstrucție rapidă, dezvoltare industrială și creșterea nivelului de trai.